

Soru: Allah'ın adı anılmadan kesilen kurbanlık hayvan yenir mi?

FETVA

Allah Teala “Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen hayvanlardan yemeyiniz. Kuşkusuz bu büyük günahdır.”¹ buyurarak besmele çekilmeden kesilen hayvanlardan yemeyi yasaklamıştır. Bu çerçevedeki naslardan hareketle Allah'ın ﷻ adı anılmadan kesilen hayvanların hükmü hususunda mezhepler arasında ihtilaf edilmiştir;

1) Bismelenin Unutarak Terk Edilmesi

Hanefiler, yukarıda zikredilen ayet-i kerimede ki “Yemeyiniz!” manasındaki (وَلَا تَأْكُلُوا) ifadesinin nehiy olduğunu ve bir karine olmadığı müddetçe de nehyin haramlık ifade ettiğini söylemişlerdir.² Nitekim Allah Rasulünün de ﷺ “Kanı akıtılan ve üzerine Allah'ın ismi anılan (hayvan)ı yiyebilirsin!”³ ifadesi ve ayrıca avı yakalaması için gönderdiği köpeğinin yanında başka köpekler de görüp bunun hükmünü soran sahabiye, “Sen kendi köpeğini gönderirken besmele çektin başkasının köpeğini gönderirken çekmedin, bu yüzden ondan yeme!” buyurması ayeti kerimede ki nehyin haramlık ifade ettiğini teyit etmektedir. Ancak ayetin devamında Allah Teala'nın “وإنه لفسق” Kuşkusuz bu(besmeleyi terk ederek kesmek) büyük günahdır” buyurmasından, sadece ‘bilerek besmeleyi terk edenler’in kastedildiği anlaşılmaktadır. Zira Allah Rasulü ﷺ uyuyan, ikrah altında olan ve unutan kimselerden günahın kaldırıldığını ifade etmiştir. Buna göre unutarak besmeleyi terk etmek “fısk/günah” olarak isimlendirilemeyeceğine göre ayeti kerimeden kastedilen sadece bilerek terk edenler olmalıdır.⁴ Nitekim İbn Abbas da (r.a): “Unutarak besmele çekmemek de bir beis yoktur”⁵ buyurmuştur.

Ahmed b. Hanbel'in⁶ ve sahih olan görüşe göre İmam Malik'in⁷ içtihiadı da bu yöndedir.

2) Bismelenin Bilerek Terk Edilmesi

İmam Şafii ve ashabının meşhur olan görüşüne göre unutarak olduğu gibi bile rek de besmele terk edilse hayvan helal olur.⁸ Bu görüş sahiplerine göre “Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen hayvanlardan yemeyin.” ayet-i kerimesinden murad putlar adına kesilen hayvanlardır. Buna göre kasten Allah'ın ﷻadını anmadan hayvan kesmek mekruh olmakla beraber hayvanın lâşe olmasına sebep değildir.⁹ Ayrıca ashab,

¹ En'âm, 6/121.

² Bkz. Burhanuddîn el-Merğînânî, *el-Hidâye Şerhu Bidâyeti'l-Mübtedî* (Karaçi: Mektebtu'l-Büsrâ, 2021), 4/66.

³ Buhari, ez-Zebâih ve's-Sayd, 18 (Hadis No: 5503).

⁴ Ahmed b. Ali Ebubekir er-Razi el-Cassâs, *Ahkâmü'l-Kur'ân* (Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1994), 3/10.

⁵ Buhârî, ez-Zebâih ve's-Sayd, 15. Buharinin muallak olarak rivayet ettiği bu ifadenin mevsul tariklerini zikreden İbn Hacer senedinin sahih olduğunu söylemiştir. Bkz. Ahmed b. Ali b. Hacer el-Asklânî, *Fethu'l-Bârî bi Şerhi Sahihi'l-Buhârî* (el-Mektebetu's-Selefiyye, ts.), 9/624.

⁶ Bkz. Ebü'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmâîl b. Şihâbüddîn Ömer b. Kesîr b. Dav' b. Kesîr el-Kaysî el-Kureşî el-Busrâvî ed-Dımaşkî, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm* (Dâru Âlemi'l-Kutub, 2004), 6/149.

⁷ Şihâbüddîn Ahmed. İdris el-Karâfî, *ez-Zehîra* (Tunus: Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, 2012), 4/134; Ebu'l-Fadl Şihâbüddîn es-Seyyid Mahmûd el-Alûsî, *Rûhu'l-Meânî fî Tefsîri'l-Kur'âni'l-Azîmî ve's-Seb'i'l-Mesânî* (Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1994), 8/413.

⁸ İbn Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, 6/148.

⁹ Bkz. Şihâbüddîn Ahmed b. Muhammed b. Ali b. Hacer el-Heysemî, *Tuhfetu'l-Muhtâc bi Şerhi'l-Minhâc* (Beyrut: Dâru'd-Diyâ', 2020), 9/658.

cahiliyeden yeni çıkmış bazı Müslümanların et getirdiklerini, o etlerin besmele ile kesilip kesilmediğinden haberdar olmadıklarını söyleyince Rasulullah ﷺ onlara: “Siz Allah’ın adını anın ve yiyin” buyurmuştur.¹⁰ Ancak besmelenin hafife alındığından veya önemsiz görüldüğünden dolayı terkedilmesinin İmam Şafii’ye göre de haram olduğunu söyleyen alimler vardır. Buna göre genellikle zannedildiği gibi İmam Şafii mutlak olarak besmele olmadan kesim yapılmasına cevaz vermemiş, kasten Allah’ın adı anılmadan yapılan kesimleri istisna etmiştir.¹¹

İlgili naslar Allah’ın ﷻ adı anılmadan kesilen hayvanlardan yenilmemesini emretmektedir. Müctehitlerin çoğunluğu da “Yemeyiniz!” şeklindeki nehyi mevzu ile alakalı diğer naslarla birlikte değerlendirip haramın bilerek besmeleyi terk etmeyi kapsadığını, unutarak terk etme durumunda ise etin helal olduğunu söylemektedir. İmam Şafii’nin, besmelenin terkine mutlak olarak cevaz verdiğine dair yaygın bir bilgi olsa da bazı alimler bunu kabul etmeyip onun da meseleyi tafsil ettiğini ifade etmektedir. Lakin Şafii mezhebinin meşhur görüşüne göre kasten de olsa besmele terk edilerek kesilen bir hayvan leş olmaz.

Cumhura göre bir hayvanın helal olması ve kurban ibadetinin yerine gelmesinin olmazsa olmazı kesim anında Allah’ın adının anılmasıdır. Kişi kendi kurbanını keserken “Bismillah-i Allah-u Ekber” demeye dikkat etmesi gerektiği gibi vekalet vereceği kasabın da aynı hassasiyette olmasına ihtimam göstermelidir.

¹⁰ Buhari, Tevhid, 13 (Hadis No: 7398)

¹¹ Bkz. Muhammed Takî Osmânî, *Ahkâmu’z-Zebâih* (Karaçi: Mektebetu Câmiati Dâri’l-Ulûm, 2014), ss. 13-14.

Soru: Kurban Kesilirken Ne Okunur?

Müslüman kurbanını kibleye doğru yatırdıktan sonra “Ya Rabbi! Benden bunu kabul eyle” diye dua ettikten sonra şu ayetleri okur;

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

“De ki: muhakkak namazım, ibadetim/kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O’nun ortağı yoktur. Bana sadece bu emredildi ve ben müslümanların ilkiyim.”¹²

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“Ben, batıldan hakka yönelen bir kul olarak yüzümü, gökleri ve yeri yaratan Allah’a döndürdüm. Ben, ona ortak koşanlardan değilim.”¹³ Daha sonra ise “Bismillah-i Allah-u Ekber” diyerek kurbanı keser.¹⁴ “Bismillah-i Allah-u Ekber”i önce söyleyip ayetleri sonra okumak da caizdir.

¹² E’am, 6/162-163.

¹³ En’am, 6/79.

¹⁴ Ebu Bekir er-Râzî el-Cassâs, *Şerhu Muhtasari’-Tahâvî* (Medîne: Dâru’s-Sirâc, 2010), 7/347.